ט חֲמָ֑ת וְהָי֥וּ תֹּֽצְאֹ֛ת הַגְּבֻ֖ל צְדָֽדָה: וְיָצָ֤א הַגְּבֻל֙ זִפְרֹ֔נָה וְהָי֥וּ תֹוצְאֹתָ֖יו חֲצַ֣ר

רש״י

(ט־י) וְהָיוּ תוֹצְאֹתָיו חֲצַר עֵינָן — הוּא הָיָה סוֹף הַמֵּצֶר הַצְּפוֹנִי, וְנִמְצֵאת חֲצַר עֵינָן בְּמִקְצוֹעַ צְפוֹנִית־מִזְרָחִית, וּמִשָּׁם 'וְהִתְאַוִּיתֶם לָכֶם' אֶל מֵצֶר הַמִּזְרָחִי. וְהִתְאַוִּיתֶם — לְשׁוֹן הֲסִבָּה וּנְטִיָּה, כְּמוֹ: תְּתָאו. שְׁפָמָה — בַּמֵּצֶר הַמִּזְרָחִי, וּמִשָּׁם הָרִבְלָה.

דעת מקרא

חמת העיר ותלה

(ט) וְיָצָא הַגְּבֻל זִפְרֹנָה — גַּם הַשֵּׁם זִפְרֹן יְחִידָאִי הוּא. תַּרְגּוּם יוֹנָתָן תִּרְגֵּם: זְפִירִין. וְאֶפְשָׁר, שֶׁכַּוָּנָתוֹ לִזְפִירִין, שֶׁבִּקֵּר בָּהּ ר' עֲקִיבָא (ב״ק קיג סוף ע״א). וְלֹא נוֹדַע בְּבֵרוּר, הֵיכָן יָשְׁבָה זְפִירִין זוֹ[53]. וְהָיוּ תוֹצְאֹתָיו חֲצַר עֵינָן — מָקוֹם זֶה בָּא לִתְחֹם אֶת הַקֶּרֶן הַצְּפוֹנִית־מִזְרָחִית שֶׁל הָאָרֶץ. וְהַשְׁוֵה אֶת הַכָּתוּב, הַבָּא לְתָאֵר אֶת הַגְּבוּל הֶעָתִיד הַצְּפוֹנִי בִּנְבוּאַת יְחֶזְקֵאל: 'וְהָיָה גְבוּל מִן־הַיָּם חֲצַר עֵינוֹן גְּבוּל דַּמֶּשֶׂק וְצָפוֹן צָפוֹנָה וּגְבוּל חֲמָת וְאֵת פְּאַת צָפוֹן' (שם מז יז, וראה שם ב'דעת מקרא'). הַשֵּׁם 'עֵינָן' (אוֹ 'עֵינוֹן') וַדַּאי רוֹמֵז לְמָקוֹם שֶׁל עֲיָנוֹת. תַּרְגּוּם יוֹנָתָן: טִירַת עִינְוָתָא (—חֲצַר עֲיָנוֹת) לְבֵית דַּרְמֶשֶׂק

הנושבת. מצדד זו עולה דרך בכיוון מערבי־צפוני לחומץ, ודרך שנייה עולה בכיוון מזרחי־דרומי אל קריתַין. וראה עוד ב'דעת מקרא' ליחזקאל מז טו, הערה 12. הזיהוי הזה תואם את שיטה ב שלהלן.

[53] א. יש משערים שהכוונה לזַעְפְּרָנִי שמדרום־מזרח לחמת (=העיר חַמַאה) שבסוריה. ויש משערים, שהכוונה לזַעְפְּרָן, בדרך השיירות ההולכת מדמשק לתדמור, מהלך 14 שעות (ראה י' פרס, אנציקלופדיה ארץ ישראל, בערך 'זפרין'). ויש המבקשים לזהותה עם חַוארין, נאת מדבר ממזרח לכפר צדאד.